

★ GROEP 6 ★ 14 TOT 16 JAAR

EEN: TWEE LEVENS, TWEE ZUSSEN, EEN KEUZE

Sarah Crossan
Sabine Mutsaers (vert.)
Pepper Books
(door Vera De Smet)

OVER DE MAKER

Sarah Crossan (1981, Dublin, Ierland) is een Ierse auteur die momenteel woont en werkt in New York. Na haar studies Literatuur begon ze te werken als docent aan de Universiteit van Cambridge. Daarnaast volgde ze ook een opleiding Creatief schrijven.

Al snel gaf ze haar baan als docent op om fulltime schrijfster te kunnen worden. Ze won verschillende prijzen en beurzen. In 2015 kwam haar roman "Eén" uit, die talloze prijzen ontving, o.a. de prestigieuze YA Book Prize 2016 en de CBI Book of the Year Award 2016. In Ierland was het boek ook "Book of the Year" in 2016.

1. VERHAAL

Korte inhoud

De zusjes Tippi en Grace zijn geboren als een Siamese tweeling. Dat vinden ze meestal best oké maar soms ook wel vervelend. De zusjes hebben steeds thuisonderwijs gekregen maar dat wordt te duur voor de ouders en ze beslissen om Tippi en Grace te laten starten op school. Hoewel ze met tegenzin vertrekken, wordt het een fijne ervaring waaraan ze twee goede vrienden overhouden. Ondertussen gaat hun gezondheid echter sterk achteruit. Dokters menen dat hen operatief scheiden hen de meeste overlevingskansen oplevert. Dat blijkt echter niet te kloppen: Tippi sterft kort na de operatie, Grace blijft leven.

Personages

De belangrijkste personages in het boek zijn uiteraard de zusjes Tippi en Grace. In het begin van het boek krijgen ze te horen dat ze bij de start van het nieuwe schooljaar in september naar een 'normale' school zullen moeten gaan: "Dat méén je niet! Zijn jullie gek geworden?" schreeuwt ze." (p. 10) Hoewel de zussen altijd **thuisonderwijs** gekregen hebben en daardoor wat '**afgeschermd**' zijn van de buitenwereld, is hun attitude en levensstijl heel nuchter en **realistisch**, en ze pakken vervelende situaties met een gezonde portie **humor** en **relativeringsvermogen** aan. We geven enkele quotes ter verduidelijking:

"Er loopt een vrouw met een kinderwagen langs. Haar mond valt open, een gapend gat. Tippi zegt glimlachend: 'Hoi!' En ze gniffelt als de vrouw met haar volkomen normale lichaam bijna omvalt van verbazing." (p. 21)

"'Afgesproken,' zeggen wij, al zijn we niet van plan ook maar iets aan ons leven te veranderen." (p. 33)

"'Ik voel me zo lelijk,' zegt Tippi. [...] 'Je bent niet lelijk, je lijkt op mij,' zeg ik met een grijns, en ik knijp in haar hand. Hard.'" (p. 49)

- Vind jij de zusjes Tippi en Grace (on)sympathiek? Waarom?
- Hoe is de attitude van de zusjes tegenover hun eigen lichaam? Wat vind je van die attitude?
- Hoe gaan de zusjes om met commenta(a)r(en) van de buitenwereld?

Op school loopt het voor de tweeling beter dan verwacht: ze leren Jon en Yasmeen kennen, twee tieners die er ook **niet volledig 'bij'** horen. De eerste schooldagen ontfermen Jon en Yasmeen zich over de tweeling en al snel ontstaat er een mooie **riendschapsband**. Als Tippi en Grace alsnog zieker en zwakker worden, besluiten ze – op aanraden van Jon en Yasmeen – om een **'bucket list'** op te stellen, een lijstje met zaken die je wil gedaan hebben voor je sterft. Daarnaast nemen Jon en Yasmeen hen mee op **vakantie** naar Long Island (ook al strubbelt de moeder van de tweeling nogal tegen).

“We praten met elkaar boven de andere stemmen en het getik van bestek uit. Niet over de praktische kant van ons leven – de logistiek van Siamees pissen – (zo'n dag had ik verwacht) maar over films en muziek en boeken en bier en het nieuwe schooljaar en de Griekse eilanden en koraalriffen en onze favoriete ontbijtgranen en over Satan. We voeren de gekste gesprekken en tegen de tijd dat de bel gaat begin ik me af te vragen: hebben we nou twee vrienden gevonden?” (p. 71)

“Ik weet dat je bezorgd bent. Sorry daarvoor. Maar hier valt niet over te onderhandelen. We gaan, of je het nu leuk vindt of niet,” zegt Tippi. “Wij gaan naar Long Island met onze vrienden en niemand moet het in zijn kop halen om ons tegen te houden.” (p. 332)

“Yasmeen is de enige die luistert en die belooft onze wensen in te willigen zonder ons ervan te beschuldigen morbide te zijn of te huilen bij de gedachte dat we dood zouden gaan. [...] Zij is de enige die niet flipt. Althans niet al te erg.” (p. 355)

- Vind jij Jon en Yasmeen (on)sympathiek? Waarom?
- Hoe zou jij reageren mocht er een Siamese tweeling in jouw klas zitten?
- Wat vind je ervan dat Jon en Yasmeen de tweeling koste wat het kost mee wil nemen op reis, ook al zijn de zusjes al behoorlijk ziek?
- Denk je dat de vriendschap tussen Jon, Yasmeen en de tweeling oprecht is? Waarom (niet)?

Dan hebben we ook nog Caroline Henley, de journaliste die, samen met een heuse filmploeg, het leven van Tippi en Grace voor een bepaalde periode filmt. Zijzelf is daar heel **heugelijk** over, de zusjes en de familie daarentegen iets minder. Ze laten dit enkel toe om hun financiële problemen opnieuw de baas te kunnen. Caroline blijkt echter geen sensatiebeluste, paparazzi-achtige journaliste te zijn. Op de momenten dat het niet goed gaat met de tweeling, blijkt ze heel integer, **meelevend** en **menselijk** te zijn. Zonder het te willen, heeft ze ook de laatste maanden van de tweeling in beeld kunnen brengen.

“Ze neemt kleine slokjes van haar thee en babbelt over koetjes en kalfjes. Je zou niet zeggen dat ze jarenlang heeft geprobeerd om ons te strikken – bellen, mailen, sms'en – en dat ze heeft gesmeekt om achter de schermen onze vergroeide levens te mogen volgen zodat ze er een documentaire over kan maken.” (p. 253)

“Je hebt een smak geld betaald en als het dan écht interessant wordt vraag je niet eens om een interview. Zo nobel kan toch niemand zijn? [...] ‘Ik ben niet nobel,’ zegt ze dan, ‘maar ik ben en blijf wel een mens.’ ‘Een heel fatsoenlijk mens,’ zegt Tippi tegen haar en ze glimlacht.” (p. 293)

“Caroline komt alleen, [...] met niets anders dan een camera ook al zegt ze dat het nog te vroeg is. Misschien heeft ze daar gelijk in, maar toch stelt ze de camera op aan het voeteneind van mijn bed en begint te draaien. ‘Ik wil praten,’ zeg ik. ‘Ik wil het van me af praten.’” (p. 431)

- Wat vind jij van de journaliste Caroline Henley? Waarom?
- Verandert jouw mening over haar naar het einde van het boek toe? Waarom (niet)?
- Gaat ze, volgens jou, op de correcte manier met de tweeling om? Waarom (niet)?

Daarnaast maken we ook nog kennis met het zusje van de tweeling, Draak (ofte: Nicola) en de ouders van de tweeling. Ze komen echter niet naar voren als volwaardige personages, maar zijn er meer om het verhaal van het gezin volledig te maken. Meer informatie over deze personages vind je ook nog onder “Thema's”.

Lay-out, stijl en taal

Wat natuurlijk onmiddellijk opvalt in het boek, is de manier waarop het verhaal is neergeschreven: net zoals **poëzie**, met talrijke **enjambementen** (het doorlopen van een zin over verschillende regels),

witregels en **insprongen**. Daardoor zou je in eerste instantie kunnen denken dat het boek niet zo vlot leest als een 'gewoon' proza boek, maar niets is minder waar. Het is hier puur **verhalende** poëzie dus het leest ontzettend snel en **aangenaam**. Je hoeft geen extra inspanningen te leveren, zoals 'echte poëzie' dat soms wel vraagt: de zinnen in het boek volgen een **logische**, grammaticale structuur en lopen door, wat vaak in poëzie ontbreekt. We hoeven bovendien ook niet te zoeken naar een extra betekenis of een achterliggende boodschap: het taalgebruik is **duidelijk**, helder en eenduidig.

We halen nog twee citaten aan die het verschil tussen 'echte' poëzie en de narratieve – of verhalende – poëzie uit het boek duidelijk maken.

- "Het boek loopt gelukkig niet over van de gewilde poëzie, maar dwingt je juist, door de rustige plaatsing van de zinnen, om geen details over te slaan." (Edward van de Vendel)
- "Daarnaast maakt de gelimiteerde vertelvorm het verhaal veel persoonlijker en focust het alleen op de gebeurtenissen die er écht toe doen voor de bevordering van het verhaal." (<http://www.deleesfabriek.nl/2017/01/one-sarah-crossan/>)

Doordat het boek visueel veel raakvlakken heeft met poëzie, merken we dat die **lay-out** ook gebruikt wordt om bepaalde zinnen, woorden of passages extra kracht of nadruk te geven. Dat kan bijvoorbeeld door een woord apart te vermelden op een regel. Enkele voorbeelden hiervan vind je op pagina 33 ("weg hier"), 38 ("iets wat nooit zal veranderen"), 88 ("of gehoopt"), etc.

- Wat vind jij ervan dat het boek als het ware een groot gedicht is?
- Stoot dit jou? Vind je dat het iets extra geeft aan het boek? Waarom (niet)?
- Vind je dat het verhaal vlot leest? Waarom (niet)?

Tip! Een boek in de vorm van narratieve poëzie is iets dat sommige KJV'ers misschien nog niet zullen gelezen hebben. Misschien vinden ze het daarom ook moeilijk om concreet te duiden wat ze ervan vinden en wat die unieke vorm doet voor het verhaal. De citaten hierboven kunnen daar zeker bij helpen.

Daarnaast zien we ook een aantal **cursieve** passages terug, meer bepaald op pagina 52, 144, 145, 179, 279, 349 en 420. Het betreft allemaal extra teksten, zoals **sms'jes, kaartjes of briefjes**, die de tweeling ontvangt.

Vertelperspectief

Hoewel Tippi en Grace allebei belangrijke hoofdpersonages zijn, is het **uitsluitend Grace** die aan het woord komt. Zij vertelt vanuit het **'ik'**-perspectief. In het begin van het boek roept dit vragen op: **waarom** heeft Grace het woord en niet Tippi, is Grace belangrijker, ...? Pas op het einde beseffen we waarom deze keuze is gemaakt: enkel Grace **overleeft** de operatie en enkel zij kan dus het volledige verhaal van de tweeling navertellen.

Het is ook interessant om even na te denken hoe het boek **anders** zou geweest zijn, mocht de auteur niet Grace maar **Tippi** als verteller naar voren gebracht hebben. Het dagelijkse reilen en zeilen zou wellicht op dezelfde manier beschreven worden, maar het naderen van de operatie en de hele beleving van de **scheiding** zou waarschijnlijk anders ervaren worden. Tippi is immers de grootste 'kanshebber' om de operatie te overleven; niemand had op voorhand verwacht dat zij diegene zou zijn die zou overlijden. Het boek zou ook een **abrupter** en plots einde kennen.

- Wie vertelt het verhaal? Had je dat al snel in het verhaal door?
- Vind jij dat Grace (de ik-verteller) belangrijker is dan haar zusje? Waarom (niet)?
- Waarom wordt het boek verteld vanuit het standpunt van Grace, denk je?
- Wat zou anders zijn mocht niet Grace maar Tippi de verteller zijn?
- Wat vind jij van het einde van het boek: geslaagd of niet geslaagd? Zou jij het einde veranderen, mocht je de auteur zijn? Waarom (niet)?

2. VERWERKING

Thema's

Het grote thema in dit boek is ongetwijfeld **het leven van een Siamese tweeling**, en allerlei problemen die dat met zich meebrengen.

In het boek krijgen we een inkijk hoe het moet zijn om als Siamese tweeling door het leven te gaan. Geen enkel thema wordt geschuwd: Tippi en Grace vermelden de gekste vragen van mensen, bv. hoe ze naar het toilet gaan, hoe hun voortplantingsorganen eruit zien, ... Daarnaast lezen we ook hoe sterk de **band** tussen de meisjes is: of ze nu willen of niet, ze zijn 24 uur op 24, dag en nacht bij elkaar. Het nieuws dat ze het best operatief zouden **gescheiden** moeten worden, slaat dan ook in als een bom bij Tippi en Grace: ze hebben er nog nooit over nagedacht dat dit zou moeten gebeuren en ze zijn het zo gewend om 'samen' te zijn dat ze niets anders zouden willen. De nakende operatie confronteert hen op jonge leeftijd met de **dood**: de kans dat één van de twee de operatie niet overleeft, is reëel.

Het boek vermeldt ook twee andere – **bekende en dus echt bestaande – Siamese tweelingen**, namelijk Chang en Eng Bunker (p. 193) en Daisy en Violet Hilton (p. 274 – 275). Deze twee duo's hadden minder geluk. Ze groeiden op toen Siamese tweelingen nog werden aanzien als 'iets monsterachtigs', raars, iets dat sowieso **ongeluk** bracht. Op het Internet vind je dan ook veel verhalen van Siamese tweelingen die allerlei gruwelijke experimenten moesten ondergaan, die ter dood veroordeeld werden, die werden ingezet als circusattractie, ... Nochtans worden er zelden Siamese tweelingen geboren en vaak is hun **levensverwachting** ook niet hoog.

“Zij waren het schoolvoorbeeld van mensen zoals wij – freaks, natuurlijk, maar wel succesvolle freaks, nadat ze waren ontkomen aan de doodstraf die koning Rama hun als baby had opgelegd. En wat Tippi ook mag beweren over verliefd worden, Chang en Eng Bunker hadden twee vrouwen en kregen in totaal eenentwintig kinderen. Ze leefden samen, maakten samen ruzie en stierven samen. Dat geeft mij hoop.” (p. 193)

“Ze zijn geboren in 1908 en werden verkocht als slavinnen aan een vroedvrouw die Mary heette en die hen op wereldtournee stuurde [...]. Maar zoals bij de meeste Siamese tweelingen in de geschiedenis loopt het verhaal van de zusjes Hilton slecht af. Het publiek verloor zijn belangstelling en ze raakten volkomen blut. Zeven lange jaren werkten ze achter de toonbank in een winkel en ze stierven zij aan zij aan de Hongkonggriep.” (p. 274 – 275)

- Hoe is de band tussen een Siamese tweeling? Hoe is dat bij Tippi en Grace?
- Hoe groot is de privacy bij een Siamese tweeling? Kan dit makkelijk opgelost worden (bv. bij de psycholoog met een koptelefoon)? Waarom (niet)?
- Denk je dat een Siamese tweeling even gewoon kan opgroeien als een 'normale' tiener (bv. verliefdheid)? Wat betekent het voor hun identiteit?
- Wat is volgens jou het vervelendste dat een Siamese tweeling kan meemaken (praktisch/emotioneel)?
- Waarom is een Siamese tweeling zo'n bekend fenomeen, denk je, terwijl het eigenlijk maar heel zelden voorkomt in de wereld?
- Wat vind je ervan dat Siamese tweelingen vroeger vreselijke experimenten moesten ondergaan, in een 'rariteitenkabinet' werden geplaatst, ...? Begrijp je die reactie, als je rekening houdt met de tijdsgeest? Zou dat nu nog kunnen?
- Welke verwachtingen had je toen je het boek begon te lezen? Voldoen die verwachtingen, of is het boek toch helemaal anders? Waarom?
- Heb je na het lezen van het boek een andere kijk op het Siamese tweelingschap? Waarom (niet)?
- Hoe gaat de tweeling om met de beslissingen die ze moeten nemen (documentaire – scheiding)?

Een van de grootste problemen die de ouders van Tippi en Grace ondervinden, is ongetwijfeld de **financiële** kant. De meisjes hebben niet alleen veel **medische hulp** nodig, ze moeten ook regelmatig naar een **psycholoog** en daarnaast krijgen ze ook **thuisonderwijs**. De ouders van de tweeling krijgen een

grote financiële steun van de overheid, maar dat blijkt niet voldoende te zijn. Bovendien legt het een zware **last** op het hele gezin, in die mate zelfs dat de vader aan **alcohol** verslaafd is geraakt. Er wordt beslist om de meisjes naar een openbare school te sturen omdat het thuisonderwijs een te grote kost geworden is. Als ook de moeder haar job kwijt geraakt, dreigen ze het huis te moeten verkopen. Tippi en Grace besluiten dan te doen wat ze eigenlijk al hun hele leven geweigerd hebben: hun reilen en zeilen te laten vastleggen door een **filmploeg**.

De tweeling heeft ook nog een **zusje**: Draak. Zij houdt zich voornamelijk bezig met dans en vindt haar zusjes prima zoals ze zijn. Toch wordt hier en daar in het boek losjes vermeld dat Draak wel eens een eetstoornis (meer bepaald **anorexia**) zou kunnen hebben. Veel informatie krijgen we er echter niet over. We merken daardoor dat de **aandacht** van de ouders binnen het gezin zo goed als uitsluitend naar de tweeling gaat, en niet naar hun zusje.

“Hij is altijd bezopen,’ zegt ze en ze neemt even pauze om een slokje water te drinken. Het is waar. Hij is altijd bezopen. Maar wat kunnen we ertegen doen? Behalve ons keurig gedragen en hopen hem tevreden te houden?” (p. 85)

“Maar het enige wat Draak in haar mond stopt zijn een paar schijfjes komkommer uit de salade zonder dressing. Ze knabbelt eraan als een babykonijntje en schuift de rest van haar eten naar de zijkant van haar bord.” (p. 167)

“Het begint met afschaffen van de bioscoopavondjes. Geen nieuwe kleren meer, geen geld voor restaurants. Het begint met de gewone bezuinigingen, waar wij eigenlijk weinig van merken. Maar dan is er geen geld voor benzine of voor vlees geen traktaties geen verkwisting alleen voor onze dokters want daar beknipt mijn moeder nooit op.” (p. 237)

“Tippi staart naar onze schoenen en zegt dan: ‘Bel die tv-mensen maar.’ Haar stem klinkt net zo onvast als wapperend wasgoed in de wind. ‘Bel maar,’ zegt ze nog een keer. ‘Dan kan de fucking freakshow beginnen.’” (p. 248)

“Samen aan de keukentafel krijgen we het te horen: mijn vader gaat weg. Het lukt hem niet om nuchter te blijven en mijn moeder wil niet dat de hele wereld hem dronken ziet. ‘Ik kom terug als Caroline hier klaar is,’ zegt hij alsof dat een volkomen logische oplossing is en Caroline het probleem.” (p. 266)

- Vind jij de tweeling egoïstisch omdat ze nooit wilden meedoen aan een televisiedocumentaire (ook al zou hen dat veel geld opleveren)? Waarom (niet)?
- Wat vind je ervan dat ze opeens beslissen om hun levens wél te laten filmen?
- Heb jij ooit al een documentaire of film gezien over het leven van een Siamese tweeling? Wat vond jij ervan?
- Denk je dat een Siamese tweeling een druk of last geeft op een gezinsleven (zowel in het boek als in de realiteit)? Waarom (niet)?
- Wat vind je ervan dat de moeder nooit bespaart op dokterskosten van de tweeling, terwijl ze het financieel heel moeilijk hebben?
- Denk je dat de eetstoornis van Draak het gevolg is van de hele situatie met de tweeling? Waarom (niet)?
- Vind jij dat de aandacht van de ouders voornamelijk naar de tweeling gaat, en niet naar Draak? Waarom (niet)?

Quotes

Er zijn heel wat mooie quotes in het boek te vinden. We geven er hier enkele, maar de KJV'ers van jouw groep vinden er vast nog meer. Je kan ervoor kiezen om de quotes samen te bespreken of je kan elke KJV'er een quote laten kiezen en vragen om er iets over te vertellen.

Sommige quotes die hieronder zijn opgesomd zijn gewoon mooi qua **woord- en taalgebruik**, andere zijn mooi door de **gedachte** die erachter schuilgaat of de inhoud. Merk ook op dat sommige passages extra worden benadrukt door de lay-out en de **ritmische wijze** van schrijven.

“De adem van de zomer koelt langzaam af. De inkt van de nacht komt steeds vroeger.” (p. 10)

“Ik vind jouw gewoonheid prachtig,’ zeg ik tegen Jon en ik voel dat mijn gezicht vuurrood wordt.” (p. 162)

“Gewoon is de heilige graal en alleen mensen die het niet hebben kennen de waarde ervan.” (p. 162)

“Voordat de winter valt keihard, met ontblote tanden en ijzige kaken [...]” (p. 175)

“Jullie lachen veel. Dat is inspirerend. Zelfs in jullie toestand nemen jullie het leven zoals het is.” (p. 272)

“De bruine, gele en rode herfstbladeren zijn tot stof vergaan. De witte hemel opent zich en er komt sneeuw naar beneden. Het is winter.” (p. 283)

“Is het niet grappig waar mensen zich druk om maken terwijl hun leven rimpelloos verloopt?” (p. 322)

“Maar als het er echt toe doet, als het gaat om leven of dood, zoals bij de vraag of wij ons in tweeën moeten laten snijden, dan is er geen manier om wat we gaan doen te perfectioneren. We kunnen maar één keer kiezen en we krijgen maar één kans om het goed te doen.” (p. 329)

“Ga maar,’ zeg ik nog een keer. ‘Ga maar, ga maar, ga maar.’” (p. 411)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op ‘Welke boeken lezen we’ en dan op de groep en het boek in kwestie.